

Innst. S. nr. 39

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument nr. 8:75 (2005-2006)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Olemic Thommessen, Gunnar Gundersen og Elisabeth Aspaker om nasjonal antidopinglovgiving

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Forslagsstillerne viser til at det de siste årene har vært en økende erkjennelse av at en effektiv bekjempelse av doping som samfunnsproblem, også forutsetter et økt fokus på dopingmisbruk i treningsmiljøer utenfor den organiserte idretten. Antidoping Norge gjør i så henseende et svært viktig arbeid.

Mens bruk av doping innenfor den organiserte idretten har fått stor oppmerksomhet, har bruken av blant annet anabole steroider i uorganiserte idrettsmiljøer økt. Dette kan utvikle seg til et alvorlig problem, og fordrer økt fokus fra myndighetenes side. Det er imidlertid igangsatt få konkrete tiltak når det gjelder bruken av dopingmidler utenfor den organiserte idretten.

En undersøkelse fra HELTEF (Stiftelse for helsetjenesteforskning) fra 2003 viste at over 4 pst. av alle 16-åringer i Akershus har benyttet doping, og at andelen som bruker doping er størst utenfor den organiserte idretten. Dette gjør at forebygging av misbruk av doping utenfor den organiserte idretten bør være en hovedprioritet for myndighetene.

Datatilsynet fattet nylig et vedtak om stans av de frivillige dopingkontrollene på norske treningssentra, da tilsynet mente at dette er i strid med personvernlovgivningen. Dette satte stopp for Antidoping Norges samarbeid med over 50 sentra over hele landet, og hindrer en utvidelse av prosjektet. Forslagsstillerne er av den oppfatning at politiske myndigheter må legge til rette for at denne ordningen videreføres. Det kan derfor stil-

les spørsmål ved om det er behov for en egen nasjonal antidopinglov for å regulere dette viktige arbeidet. Forslagsstillerne viser i denne sammenheng til Danmark og Østerrike.

Forslagsstillerne viser til at Regjeringen vurderer spørsmål om antidopinglovgiving i forbindelse med gjennomgangen av straffeloven. Forslagsstillerne er av den oppfatning at denne koblingen mellom spørsmålet om en eventuell kriminalisering av doping og spørsmålet om å lovregulere det forebyggende anti-dopingarbeidet i Norge, er en unødvendig kobling og i realiteten bare bidrar til å trenere det viktige forebyggende arbeidet som allerede er i gang og som bør styrkes. Forslagsstillerne er av den oppfatning at forslag til lovregulering av Antidoping Norges arbeid kan fremlegges for Stortinget uten unødig tidsspille, og uavhengig av gjennomgangen av straffelovens alminnelige del.

Forslagsstillerne anmoder om at det fremmes forslag for Stortinget innen utløpet av 2006, uavhengig av behandlingen av den spesielle delen av straffeloven.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

1. Stortinget ber Regjeringen sørge for at frivillige dopingkontroller kan videreføres.
2. Stortinget ber Regjeringen innen utløpet av 2006 fremme forslag til antidopinglov etter mønster av den danske "Lov om fremme av dopingfri idrett" av 22. desember 2004, uavhengig av revisjonen av den spesielle delen av straffeloven."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Knut Gravråk, Britt Hildeng, Espen Johnsen og Tove Karoline Knutsen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Molvær Grim-

stad, fra Senterpartiet, Erling Sande, og fra Venstre, Trine Skei Grande, viser til Dokument nr. 8:75 (2005-2006), forslag fra stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Olemic Thommessen, Gunnar Gundersen og Elisabeth Aspaker om nasjonal antidopinglovgiving.

Komiteen har avholdt en omfattende høring om forslagene fremsatt i Dokument nr. 8:75 (2005-2006) og mener det er all grunn til å slå fast at doping har negative helsemessige sider både fysisk og psykisk. I tillegg er det mye som tyder på at doping kan bidra til økt vold og kriminalitet i samfunnet. Risiko for økt aggresjon og voldelig atferd er et problem som ikke bare påvirker brukerne men også deres venner, familie, jobb og samfunnet for øvrig.

Komiteen er enig med forslagsstillerne som viser til at det de siste årene har vært en økende erkjennelse av at en effektiv bekjempelse av doping som samfunnsproblem, også forutsetter et økt fokus på dopingmisbruk i treningsmiljøer utenfor den organiserte idretten.

Komiteen konstaterer at mens bruk av doping innenfor den organiserte idretten har fått stor oppmerksomhet, kan det synes som om bruken i uorganiserte idrettsmiljøer kan ha økt. Dette kan utvikle seg til et alvorlig problem, og fordrer økt fokus fra myndighetenes side.

Komiteen mener bruk av dopingmidler synes å være knyttet til ønsket om en mer attraktiv kropp, noe som kan skyldes den økte kroppsfokuseringen i samfunnet generelt. Dette gjør at det bør fokuseres på forebygging av misbruk av doping utenfor den organiserte idretten. Komiteen viser til at Regjeringen i Soria Moria-erklæringen uttaler at den ønsker "å intensivere antidopingarbeidet, også utenfor den organiserte idretten." Komiteen støtter dette.

Komiteen viser til at Kultur- og kirkedepartementet, Norges Idrettsforbund og Den olympiske komité (NIF) i 2003 opprettet stiftelsen Antidoping Norge. Formålet med opprettelsen var å sikre at kontroll- og påtalevirksomheten i dopingsaker innenfor idretten skulle foregå uavhengig av både idretten og staten. Antidoping Norge finansieres via en andel av tippemidlene. Dette tilskuddet utgjorde 18,5 mill. kroner for 2006. Det er Antidoping Norges arbeid overfor den organiserte idretten som utgjør grunnlaget for tilskuddet fra Kultur- og kirkedepartementet.

Komiteen har merket seg at Antidoping Norge har inngått avtaler med en rekke treningssentra om frivillig dopingtester. Komiteen har også merket seg at mange treningssentra har et uttalt ønske om å være fri for dop.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Venstre, ser positivt på dette, men understreker at antidopingarbeidet utenfor den organiserte idretten må ha personvern, frivillighet og informasjon som sentrale bærebjelker.

Flertallet konstaterer at Datatilsynet nylig fattet et vedtak om stans av de frivillige dopingkontrollene på norske treningssentra, da tilsynet mente at dette er i strid med personvernlovgivningen. Dette satte stopp

for Antidoping Norges samarbeid med over 50 sentra over hele landet, og hindrer en utvidelse av prosjektet.

Flertallet viser til at Personvernemnda har i vedtak datert 14. september 2006 omgjort Datatilsynets vedtak. Nemndas vedtak åpner for at treningssentra kan gjenoppta ordningen med frivillige tester av sine medlemmer.

Flertallet er av den oppfatning at det må legges til rette for at denne ordningen videreføres.

Flertallet merker seg at forslagsstillerne tar til orde for egen nasjonal antidopinglov for å regulere antidopingarbeidet. Forslagsstillerne viser til at man i Danmark allerede har lovregulert antidopingarbeidet gjennom den såkalte Lov om fremme av dopingfri idrett av 22. desember 2004. Flertallet er videre kjent med at Antidoping Norge, i brev 6. februar 2006 til Helse- og omsorgsdepartementet og Kultur- og kirkedepartementet, har fremmet forslag om at det innføres en lovhjemmel for antidopingarbeidet i Norge, hvor muligheten til å teste enkeltpersoner i idretts/treningsmiljøer klargjøres, med mulighet til å hjemle effektive avtalerettslige sanksjoner.

Etter hva flertallet erfarer foregår det en vurdering av om straffeloven bør utvides, slik at det blir straffbart med bruk, besittelse, kjøp og salg av doping. Flertallet imøteser konklusjonene på denne vurderingen - og vil håpe at den kan forelegges Stortinget i løpet av første halvår 2007. Flertallet ser imidlertid ikke at dette arbeidet skal være til hinder for det positive arbeidet som drives med frivillige tester i den "uorganiserte" delen av idretten. Så lenge dette arbeidet gjøres med fokus på informasjon, frivillighet og personvern, må dette sees på som positivt. Flertallet vil mene at alle som ønsker det skal ha rett og mulighet til å trene i et dop-fritt miljø.

Flertallet viser også til Stortingets behandling av Dokument nr. 8:84 (2003-2004) og Dokument nr. 8:89 (2003-2004), jf. felles innstilling, Innst. S. nr. 64 (2004-2005), hvor en enstemmig justiskomité blant annet uttalte:

"Komiteen deler forslagsstillerne bekymring over den økte bruken av dopingmidler, særlig blant barn og unge. Komiteen vil fremheve det viktige arbeidet idrettens organer har gjort for å bekjempe dopingbruk innen idretten. Mye tyder imidlertid på at dopingbruk er et økende problem også utenfor idretten. Komiteen anser dette for å være et samfunnsproblem som må møtes med ulike virkemidler. Holdningsskapende arbeid er etter komiteens oppfatning særlig viktig.

Komiteen viser til at arbeidet i skolehelsetjenesten og helsestasjoner for ungdom er svært viktig for å fange opp barn og ungdom som eksperimenterer med doping- og andre rusmidler. Etableringen av dopingtelefonen er også et viktig virkemiddel, der fagpersonale kan gi råd og veiledning til de som sliter med følgene av dopingbruk og svare på spørsmål om bruk av dopingmidler."

Flertallet slutter seg til dette.

Flertallet viser til ovennevnte innstilling der det vises til departementets vurdering i brev datert 2. november 2004, der det blir opplyst at Stiftelsen Antidoping Norge, innenfor sitt gjeldende mandat, har

mulighet til å følge opp tiltak mot dopingbruk også utenfor den organiserte idretten.

Flertallet vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen å intensivere antidopingarbeidet, også utenfor den organiserte idretten, og i denne sammenheng sørge for at frivillige dopingkontroller kan videreføres."

Komiteens medlem fra Venstre støtter forslagsstillernes syn på doping som et samfunnsproblem og mener det er viktig med en intensivering av antidopingarbeidet. Dette medlem støtter tanken om å bruke lovverket for å bekjempe doping, men er usikker på om det er riktig å starte arbeidet med en egen antidopinglov før vurderingen av å gjøre besittelse og bruk av en rekke dopingmidler straffbart etter straffeloven § 162 b er ferdig. Dette medlem er videre skeptisk til en omfattende ordning med frivillige dopingtester av lovlige preparater i treningsstudioer. Dette medlem mener en frivillig ordning sannsynligvis vil føre til at det bare er dopingfrie personer som avgir test. En som aktivt misbruker doping-preparater vil neppe samtykke til prøvetaking. Dette medlem mener derfor at tiltaket ikke er egnet til å løse det underliggende problemet og mener tiltaket ikke vil være tilstrekkelig, relevant og forholdsmessig i forhold til formålene som begrunner tiltaket. Dette medlem legger vekt på

den økte trenden om å samle inn, lagre og bruke personopplysninger og viser til at det må være en forholdsmessighet mellom det en oppnår og personvernulempen.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen å intensivere antidopingarbeidet, også utenfor den organiserte idretten."

Komiteen mener videre det er viktig å se nærmere på mulige tiltak for å dempe den økende kroppsfikseringen i samfunnet.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Venstre:

Stortinget ber Regjeringen å intensivere antidopingarbeidet, også utenfor den organiserte idretten.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget ber Regjeringen å intensivere antidopingarbeidet, også utenfor den organiserte idretten, og i denne sammenheng sørge for at frivillige dopingkontroller kan videreføres.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 16. november 2006

May-Helen Molvær Grimstad
leder

Ulf Erik Knudsen
ordfører

Vedlegg

Brev fra Kultur- og kirkedepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 30. juni 2006

Vedrørende Dokument nr.8:75 (2005-2006)

Kultur- og kirkedepartementet viser til henvendelse fra Stortingets Familie- og kulturkomité, datert 27. april 2006. Henvendelsen gjelder privat lovforslag Dok.nr.8.75 (2005-2006) fra stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Olemic Thommesen, Gunnar Gundersen og Elisabeth Aspaker, vedrørende nasjonal antidopinglovgivning. Komiteen ber om departementets vurdering av lovforslaget.

Lovforslaget

Representantene fremmer følgende forslag:

1. *Stortinget ber Regjeringen sørge for at frivillige dopingkontroller kan videreføres.*
2. *Stortinget ber Regjeringen innen utløpet av 2006 fremme forslag til antidopinglov etter mønster av den danske "Lov til fremme av dopingfri idrett" av 22. desember 2004, uavhengig av revisjonen av den spesielle delen av straffeloven.*

Lovforslagets punkt 1

Punkt 1 i lovforslaget må ses i lys av Datatilsynets vedtak om at Antidoping Norges dopingkontroller på Skullerud Sport Senter skal opphøre fordi kontrollene savner et tilstrekkelig juridisk grunnlag. Antidoping Norge har på denne bakgrunn innstilt kontrollene ved alle de treningssentre stiftelsen har samarbeidsavtaler med. Datatilsynets vedtak er klaget inn for Personvernemnda. Dersom Antidoping Norge får medhold, vil ordningen med frivillige dopingkontroller på treningssentrene kunne videreføres, uavhengig av om det etableres en lov hjemmel for slike kontroller.

Lovforslagets punkt 2

Punkt 2 i lovforslaget tar utgangspunkt i den danske lovgivningen på området. Den danske loven regulerer Anti-Doping Danmarks virksomhet innenfor den organiserte idretten. I tillegg hjemler loven Anti-Doping Danmarks myndighet til å inngå avtaler om dopingkontroller i miljøer utenfor den organiserte idretten, herunder på treningssentre.

Vurdering

Regjeringen ønsker å legge til rette for effektive tiltak i bekjempelsen av dopingmisbruk. Det er i denne forbindelse viktig at de tiltak som iverksettes er målrettede og proporsjonale i forhold til de konkrete problemer som skal løses.

DOPINGBEKJEMPELSEN INNENFOR DEN ORGANISERTE IDRETTE

Innenfor den organiserte idretten er det i løpet av de senere årene utviklet en velfungerende og effektiv dopingbekjempelse i Norge. Antidopingarbeidet er ikke lovregulert fra myndighetenes side, men er i stedet basert på idrettens eget regelverk (foreningsrett). Sta-

ten bidrar årlig med betydelige tilskudd til antidopingarbeidet innenfor idretten.

Stiftelsen Antidoping Norge ble i 2003 opprettet i samarbeid mellom Kultur- og kirkedepartementet og Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité (NBF), for å ivareta kontroll- og påtalevirksomheten i doping saker i idretten. Denne kompetansen er delegert fra NIF gjennom en egen avtale, og Antidoping Norge har således en hjemmel til å drive sitt arbeid innenfor idretten. Norge ligger i fremste rekke internasjonalt når det gjelder antidopingarbeidet innenfor idretten, og departementet vurderer ikke en lovregulering etter mønster av den danske loven, til å kunne styrke doping-bekjempelsen innenfor idretten.

En lov hjemmel vil i tillegg utfordre prinsippet om idrettsorganisasjonenes autonomi og selvdømme, et prinsipp som er helt grunnleggende i den statlige idrettspolitikken. Det kan også settes spørsmålsteget ved hensiktsmessigheten ved å underlegge kontroll- og påtalevirksomheten i dopingsaker i idretten en særlig lovregulering, når doms- og lovgivningsmyndigheten forblir innenfor området for idrettens selvdømme og autonomi (foreningsrett).

På dette grunnlag vurderer KKD at det verken er behov for, eller ønskelig med en egen lovregulering av dopingbekjempelsen innenfor den organiserte idretten.

DOPINGBEKJEMPELSE UTENFOR DEN ORGANISERTE IDRETTE

De siste årene har det vært en økende erkjennelse av at en effektiv bekjempelse av doping som samfunnsproblem forutsetter økt fokus på dopingmisbruk i miljøer utenfor den organiserte idretten. Det er både helsehensyn og den potensielle sammenhengen mellom dopingmisbruk og aggresjon/vold som ligger til grunn for en slik vurdering. Informasjon og holdningsskape arbeid er i denne forbindelse av stor betydning, men også den preventive effekten av dopingkontroller vil kunne bidra til en mer effektiv dopingbekjempelse.

Mens Antidoping Norge, gjennom avtalen med NEF, jf. ovenfor, har myndighet til å foreta dopingkontroller av utøvere innenfor den organiserte idretten, har imidlertid ikke stiftelsen en tilsvarende hjemmel til å gjøre tester i andre miljøer. Det avtalerettslige grunnlaget som Antidoping Norge her har basert seg på har ikke blitt akseptert av Datatilsynet. En lov hjemmel vil i denne forbindelse kunne være et svar på denne utfordringen.

Kultur- og kirkedepartementet utreder derfor i samarbeid med Justis- og politidepartementet aktuelle tiltak, herunder lovregulering, som kan sikre grunnlaget for en styrket bekjempelse av dopingmisbruk utenfor den organiserte idretten. Utredningen av lovmessige tiltak vil måtte avklare problemstillinger knyttet til blant annet saksbehandlingsregler og rettshåndhevelse.

Jeg vil komme tilbake til Stortinget med resultatet av dette arbeidet på en egnet måte.